

הישיבה השישים-ושבע של הכנסת העשירית
יום חמישי, ט' באדר התשמ"ב (4 במרס 1982)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:24

נשיא צרפת פרנסואה מיטראן

(נושא דברים בשפה הצרפתית, להלן תרגומם לעברית)

אדוני הנשיא, אדוני יושב-ראש הכנסת, אדוני ראש הממשלה, גבירותי ורבותי, חברי הכנסת, בביקור ראשון זה של ראש מדינת צרפת במדינת ישראל, על אדמה זו, ברצוני לומר לכם, שהכבוד הונחל לי בהיותי אורחכם כאן, מעל במה זו, אשר מייצגת את הדמוקרטיה שלכם, ובכך שיכול אני לברך אתכם, נציגי העם הזה, עם אציל וגא, על כל שלמותו ועל רב-ענפיותו.

אני מודה לך, אדוני היושב-ראש, על הדברים שאמרת זה עתה. ואומנם צדקת בהזכירך ששני עמינו אינם נזקקים לאירועים רשמיים כדי להעריך זה את זה, להבין זה את זה, להכיר זה בזה ולהיפגש. פעמים רבות בעבר נשלו יחדיו מאמצינו, רוכזו גם תקוותינו ונתחבר גורלנו. ב-25-30 השנים האחרונות נקשרו קשרים אין ספור בין צרפת לישראל, גם קשרים אורגניים וציבוריים. כך העמידה עצמה צרפת מלכתחילה כאחת מן המדינות המצדדות ללא סייג בכניסתכם כעם עצמאי, אדון לגורלו, לקהיליית העמים.

וכך אומנם היתה צרפת אחת הראשונות, אשר קשרו קשרים דיפלומטיים עם אותה מדינה צעירה, והקדימו אותה רק במעט ברית-המועצות וארצות-הברית. צרפת תרמה לכם בשלב מאוחר יותר, כפי שצריך היה לעשות, אבל היא גם הוסיפה ערך אחד, ושמו ידידות, כדי לחזק את נוכחותכם בזירת העולם ולהבטיח את ביטחונכם. אני מזכיר עובדות אלה לא כדי לשאוב מהן תהילה או להשיג רגשי תודה. ישראל צריכה קודם כול לעמוד על משמר בניה, לעמוד על עמל בניה ועמה, ולהיות נאמנה לתקווה שאין לשרש אותה. אך כאשר היה עליה להכפיל את כוחותיה ואת מספר ידידיה, כדי להשלים את גולת הכותרת, הזכות המוכרת לאדמה שאליה חזרה, היתה זו צרפת, גבירותי ורבותי, שעמדה לצדה.

כן, העם הצרפתי ידיד לעם בישראל. השנים השחורות, המבחנים הקשים של הקהילות היהודיות עדיין מרחפים מעל ראשינו, אך לב העם הצרפתי פעם כלב אחד למען הקמת מדינת ישראל. השואה כרוכה ושזורה באופן הדוק בתחייתכם, ומאז לא הפסיקה צרפת להעריך את העבודות ואת הפעילויות שהיוו סמל לאותה חיות שהוכחתם, לאותה אמונה בעתיד.

מכאן ואילך חיה ישראל, ואנו לא נמעיט את מאמצינו כדי שזכותה להתקיים תתקבל באורח כלל-עולמי, בלא תנאי, וכן תתקיים זכותה לשמור על אמצעי הקיום שלה. אומר אפוא, כדי שיהיה מעט איזון בדברי, מה צרפת, אירופה ותרבות המערב, שאנו נמנים עמה ואנו חלק ממנה - מה חבים הכול לחריש העמוק של העם היהודי במשך שלושת אלפי השנה ויותר, עד לאותו יום שבו פרצה קרן האור, המאירה עלינו עד כה. אבל אנחנו יודעים, שאיש איש וזכויותיו, ומכאן זוכר אני, שהיחסים שלנו מבוססים על חילופין:

היסטוריה, תרבות, חיפוש אחר הסבר של אחדות בעולם, חיפוש אחר עצמך, צורת הוויה, צורת חיים, חברה מאורגנת סביב האדם ומתקיימת למענו, ובסופו של דבר העליונות של ההיגיון והתבונה, משום שהתבונה היא העוצרת אותנו במקום. אותו הצורך עצמו הוא אשר אפשר עוד ועוד את התחום המשותף, המגיע עד לגבולות האמנות, הספרות, המדע, הטכניקה, הכלכלה, היחסים החברתיים ואותם ערכים תרבותיים או רוחניים, אשר תמיד שאבנו מהם השראה בפעולותינו.

אתם רואים אפוא שהיו סיבות רבות להיענות להזמנתכם. אבל אני יכול להוסיף, שהגיע הזמן, לאחר העדרות ארוכה, ארוכה מדי, שצרפת, באמצעות נציגיה מן השורה הראשונה, תיטול את מקומה ביניכם. 000,70 צרפתים חיים בישראל, ואנחנו יודעים שגם השגרירויות שלנו מנהלות דו-שיח מתמיד. הממשלות עצמן גם הן מודיעות דברים זו לזו, מתייעצות, ובכל זאת הדו-שיח שלנו, שאינו מוזן תמיד באותה צורה, דומה אולי בסופו של דבר לעליות ולמורדות. אנחנו מסתתרים אפוא מאחורי אותה ידידות, ואומרים שכאילו איננו מכירים אלה באלה, ובקיצור, מה שצריך זה להתחיל מחדש. וכאשר אני פונה אליכם, אתם שקיבלתם את פני בברכה, הרי אני רוצה לומר שהדברים שייכים לכם.

אתם, הנמצאים כאן, עליכם למצוא את הדרך להסדיר את העניינים. צרפת היתה יכולה - אבל היא לא תבוא תחת העמים הנוגעים בדבר, כאשר תרצה לבטא את עצמה בפני גופים בין-לאומיים. פה זה עניין של עיקרון - השלום, החירות, הצדק, אי-אפשר להתייחס אליהם באמצעות מתווך. לכן צרפת איננה באה לכאן כנותנת לקח או כמגנה או כמשבחת. היא גם לא מגיעה לכאן לא כמתווכת ולא כמפשרת בין העמים ובין המדינות, שהן חופשיות בראש ובראשונה לפעול כרצונן, וזאת אף-על-פי שצרפת היא אחת מאותן מדינות, אשר בגלל עמדתן, בגלל מעמדן ההיסטורי, בגלל הידידות שלהן, בגלל האינטרסים שלהן, נחשבו בעבר כבני-שיח מסורתיים של אנשי המזרח-התיכון - לכן גם הן מקיימות עם רבים מעמי האזור יחסים טובים. כחברה במועצת הביטחון של האו"ם מבקשת היא לבחון את הסיבות לסכסוכים ואת טיבם, והיא גם חושבת, שהיא אחראית לשלום.

טענו נגדי, כאשר החלטתי לבוא לכאן, שבכך אישרתי את סך כל ההיבטים של המדיניות שלכם. אבל אתם לא דרשתם זאת, ואני מצדי לא הבנתי כיצד אפשר לערבב דברים שהם נבדלים. איזו מדינה היא מדינה הזוכה כולה לאישורי? מאיזו מדינה הייתי מבקש, שתקבל כל מה שאנחנו מוצאים לנכון לעשות?

גבירותי ורבותי, אנחנו צריכים להבין את חילופי הדברים בינינו בצורה בריאה יותר. ביקור מדיני, בדרך כלל, מטרתו לקרב בין דעות, בין עמדות, אשר היו שונות בעבר. כאשר מדובר בבעלות-ברית, וכן בידידים, הרי מה שחשוב ועדיף הוא לדעת מה הן המחלוקות. לכן טבעי הוא, שבשם צרפת יש לי דעות משלי על הסוגיות העיקריות של אזור זה, ושאוּדע אותן.

מכיוון שאני מבטא את הדעות האלה מתוך התבססות על הזכויות היסודיות אשר מוטלות עלי, כמו גם על האחרים, נראה לי, שהזכות המרכזית היא הזכות לחיים. זכות זו, גבירותי ורבותי, היא זכותכם. הזכות היא גם זכות העמים אשר סובבים אתכם. כאשר אני אומר מלים אלה אני מתכוון לפלשתינאים ברצועת-עזה ובגדה המערבית. אני חושב גם על המציאות המשפטית והמדינית, גם אם ההדברים אינם דומים, של העם בלבנון.

אבל בטרם אדבר על כך, אני מבקש להביא את הסיבות מדוע נקטתי כלפי ישראל עמדות, אשר איש לא יערער על כך שגם אלה וגם אלה חלקו עליהן. מדוע ב-1947, כאשר הייתי חבר בממשלתי - ואתם ודאי תזכרו זאת, גם אתה, אדוני ראש הממשלה - הייתי עם אדוארד דה-פרה אחד משני השרים אשר ביקשו שיינתן מקלט ל"אקסודוס"? - משום שחשבתי, שנשים וגברים אלה חיפשו את החירות וגורשו מכל מקום וסולקו מכל מקום, על אף ששמענו מכל מקום מלים גדולות ונצורות. מדוע ב-1978 קיבלתי על עצמי את הסכמי קמפ-דיוויד? - משום שחשבתי שאלה אשר נלחמו ביניהם היתה להם גם הזכות להגיע לכלל השכנת שלום ולקרבה ביניהם, כדי שיוכלו לפתור יחדיו את הבעיה הפלשתינאית. מדוע ב-1980 טענתי נגד ועידת השבע בוונציה, שהסיטו לקרן זוית את תהליך קמפ-דיוויד לטובת משא-ומתן מקיף? - משום שאני מעדיף שלום שילך צעד אחר צעד על פני שלום שלא יארע כלל; משא-ומתן מציאותי על פני משא-ומתן בלתי ודאי, כמובן מבלי שאמנע מלצדד בהסכם מקיף בסופו של דבר. מדוע, כנשיא הרפובליקה הצרפתית, ב-1981 סירבתי לאפשר לצרפת להמשיך עוד בחרם נגד ישראל? - משום שהכלל שאני פועל לפיו הוא שלא להסכים בשום פנים ואופן לאפליה כלשהי נגד עם מכובד. מדוע הסכמתי שצרפת תיטול חלק בכוחות הנייטרליים

בסיני? - משום שאנו מתנדבים תמיד כאשר יש מקום לסייע לתהליך השלום. מדוע בסופו של דבר קיבלתי את ההזמנה של האדונים נבון ובגין לבוא ב-1982 לישראל? - הנה כאן חזרנו לנקודת המוצא: לגבי צרפת אין לאו, אין איסורים. אנו מדברים אך ורק בשפה אחת לגבי כל הגופים.

ההתפתחות הזאת מראה לכם מראש מהו הכיוון של דברי ומדוע אני מבקש, שלתושבים הערבים של הגדה המערבית ורצועת-עזה תהיה מולדת - משום שאי-אפשר לדרוש לוותר על זהות ועל מקום, וזאת בעצם השאלה שהוצגה. הפלשתינאים - אמרתי - וכל האחרים, מכל מקור שלא יהיו, עליהם להחליט על גורלם, וזאת בתנאי שהם ירשמו את זכויותיהם, בתנאי שיכבדו את זכויות המדינות האחרות ואת הזכות הבין-לאומית לדו-שיח במקום אלימות. אני - כמו האחרים - לא אוכל להחליט מי מייצג עם זה ומי אינו מייצג אותו. כיצד אש"ף, למשל, אשר מדבר בשם הלוחמים, יוכל לקוות לשבת ליד שולחן הדיונים, כאשר הוא שולל את העיקר - את זכותה של ישראל להתקיים? הדו-שיח מותנה בהכרה מוקדמת והדדית של זכויות הזולת לקיום, וכן בויתור המוקדם על המלחמה הישירה או העקיפה, בתנאי שכל אחד ימצא את חופש הפעולה שלו אם המשא-ומתן ייכשל.

אותו דו-שיח משמעו, שכל צד יוכל למצות את זכויותיו. לגבי הפלשתינאים - כמו לגבי האחרים - משמעו, בסופו של דבר, מדינה. צרפת תאשר דו-שיח, או התקרבות לדו-שיח, והיא גם תפקח עין בדאגה על כל פעולה חד-צדדית אשר תעכב את השלום. איש לא יוכל להחליט לגבי הגבולות והתנאים, אשר, לפי החלטה 242 של האו"ם, מוטלים על שני הצדדים. הנושאים-ונותנים צריכים להחליט לגבי זאת. בכל זאת, משא-ומתן, ככל שלא יהיה, צריך שיהיה, ואני מציע, שהכול יהיה נתון למשא-ומתן. כך אמרת אתה, אדוני ראש הממשלה, כאשר היה פה הנשיא סאדאת ב-20 בנובמבר 1977.

אינני יודע אם יש תשובה המקובלת על כולכם לגבי הסוגיה הפלשתינאית. אין ספק שהבעיה עומדת וקיימת, ואם לא תיפתר, הרי היא תכביד בצורה טרגית על אזור זה. אני מדבר על כך לא רק משום שאני מציית לחובותי, אלא גם משום ששלום העולם טעון בקונפליקטים רבים בעולם כולו, לרבות אלה של המזרח-התיכון. כל משבר מקומי או אזורי, הנמשך זמן רב, מושך כמגנט את מעצמות העולם, אשר מבקשות למצוא הזדמנות להפעיל את כוחותיהן. כל משבר אזורי או מקומי, שאינו בא לכלל פתרון, הוא זה שגורר אחריו כוחות נוספים.

אנחנו גם לא רוצים שלא יהיו יחסים דו-צדדיים בין ארצותינו. ביחסים האלה יטפלו השרים שבאו אתי עם עמיתיהם מהצד השני של השולחן.

קבלת הפנים החמה מאתמול וכן בהירות הדיונים שלנו הוכיחו לי, כי אלה הם הדברים שמשפרים את ההידברות ואת היחסים שהתחזקו בינינו. כיוון שאני מבטא כאן את ארצי, אינני יכול שלא להזכיר כאן את הקדימויות של צרפת: אחדות רבה יותר של הקהילייה האירופית, אשר צרפת היא חלק ממנה; ברית חזקה של הגוף האטלנטי ותלות בהחלטותיה כאשר היא פועלת - אותם זיקוקין הנראים פה ושם עם הפעילות למען פירוק הנשק ופעילויות אחרות לשיפור או למניעת כל מה שמזיק לזכויות האדם, לזכויות העמים, למתן הזדמנויות נאותות לאותו דו-שיח, שבמשך מאות בשנים אפשר לנו לשוחח עם אותו צד של אירופה, שהוא הצד המזרחי. יש גם דברים, אשר נוגעים לי אישית, כאשר מדובר בצדדים אשר מצטרפים לכלל אחד, אותה מדיניות שהיא גם ריאלית ונוגעת לעולם השלישי ולעולם העשיר. היום מדובר בשינוי המערכת המונטרית; היום מסרבים לחפש אחר אמצעי הפיתוח של יכולת האנרגיה של אותן מדינות שאין להן נפט, מסרבים לנקוט מדיניות של תמיכה בחומרי גלם לאותן ארצות שמבקשות להתפתח, כאשר יש מדינות שאינן מסוגלות להתפתח בצורה מסודרת שנה אחר שנה, ומדובר במדינות עניות ובמדינות תעשייתיות.

ולסיום, גבירותי ורבותי, נוכחתי לדעת שלא דיברתי על ירושלים, ובכל זאת בירושלים אנחנו. התנ"ך, כפי שאמרתי, הזין אותי מילדותי. כאשר קראתי בתנ"ך למדתי, שירושלים היא עיר שלום בלשונכם, עיר האחדות, הסתירות, עיר הנצח, ואני מקווה עיר אוניברסלית. באחד

הימים יתקבצו בירושלים האחים הנפרדים, ברצון הנחוש להמשיך להתקיים. עמכם, בזאת אני בטוח, יוכל להפיק מתוך כשרונותיו את האומץ אשר יהפוך, לגביו ולגבי האחרים, את הכאב לשמחה ואת הסבל לתקווה. אני מכיר אתכם, אני יודע. דרכינו נצטלבו לא אחת. גם יחסי ידידות נוצרו בינינו. אני פונה עתה אל הכנסת, הכנסת של מדינת ישראל, ובשם מדינת צרפת אני נותן אמון בנציגי העם הזה, שיבטיחו, בהתאם לאידיאלים הדגולים של כולנו, להפוך את ישראל. הרשו לי לומר, שאני נותן בכם אמון, גם משום שאני יודע במה מדובר. איש אינו מכיר טוב מכם את המאות שעברו, איש אינו מכיר טוב יותר את המאבקים, אשר בסופו של דבר הביאו לקיבוץ הגלויות. אתם תדעו גם להשיב ולמצוא מענה, ועליכם למצוא תשובה לעם הערבי הגדול, שגם הוא בא מתרבות גדולה.

גם אם אני קורא בתשומת לב רבה את המסמך הזה, ובטרם אחזור למקום שהוקצה לי, אני מבקש לומר כמה מלים פשוטות בעברית: חיים ארוכים ושלום בר-קיימא לעם ישראל; חיים ארוכים ושלום בר-קיימא לעמי האזור, אחווה מחודשת. שלום ידידים.

(מחיאות כפיים)